

מניין זה בא? זה בא מדבר אחד (אולי גם מדברים אחרים, אולם אני מדגיש דבר אחד): התפיסה של ז'בוטינסקי של מדינה יהודית משני עברי הירדן לא היתה אידיאולוגיה דוגמאית או מיסטית או דתית, כי אם פראקטי של מבחינה זו חשבשחמישה או שישה מיליון יהודים יכולים למצוא שם את מקומם, נוסף על האוכלוסיה הערבית שהיתה כבר קיימת, ושתגדל במשך הזמן. בשביל זה, אוכלוסיה של 10, 12 או 14 מיליון אנשים, ערבים ויהודים, היה צורך בשטח של ארץ-ישראל משני עברי הירדן. **בינתיים הציונות פשטה את הרגל, וזאת היא פתרה את בעיית היהודים, שעבורם היתה המדינה צריכה להיות הפיתרון.**

פיתרון הבעייה היהודית נעשה עליידי היטלר, הציונים גם מנסים לתאר את הקמת המדינה כהאפי אנד של היום שואה, ואני אומר שלשואה אין האפי אנד. אולם בגין שואה ב-1938, כאילו לא היתה השואה, כאילו לא קמה המדינה. אחרת אי אפשר להבין את האידיאולוגיה שלו, את המיסטיקה שלו.

את המהפך לא עשה בגין. בסוף של דבר, הליכוד הוא קואליציה של כמה מפלגות, והן קיבלו ארבע מנדטים יותר מכפי שקיבלו בכנסת הקודמת. לזה אי אפשר לקרוא מהפך.

המהפך היה שלילי, במשך 60 שנה שלטה מפא"י בי ארץ, ופיתאום הפסיקה לשלוט. את זה עשה יגאל ידין, ולא חשוב שהוא אפס. הוא אפס מרובע. הוא גם Phoney (כונן) בכל המובנים. בעיקר במדע ההיסטוריה-ארכיאולוגיה שלו. קל וחומר בפוליטיקה. אולם הוא האיש שעלה, לדעתי, מפני שהוא הביא לידי התבוסה של מפא"י ההיסטורית, מובן שהוא לא עשה את זה עליידי כך שהביא לעם בשורה חדשה, רעיונות חדשים. מפא"י ההיסטורית התי פוררה מתוך שחיתות, מתוך שליטון שהזדקן, וגם מתוך זה שבגדה בכל העקרונות שעליהם היתה תנועת-הפועלים מושתתת.

אני המצאתי את הסיסמה "בגין לשילטון!"

אולי אלעזר ז'ורבין? היה צריך להיות איש-השנה תשל"ח, ואולי פקיד של ז'ורבין, אילו היה בגין הולך לבחירות בתוך חרות, אני לא חושב שהיה מקבל יותר מאשר אי פעם.

אני מכיר את בגין טוב מאד. אינני חושב שיש עוד מישהו המכיר את בגין כדרכך טוב. היינו קרובים ממש. הכרתי אותו מכל הזוויות, אפילו מזוויות שאי אפשר רצום.

הוא היה מאושר באופוזיציה. הוא היה שמח בחלקו, מכיוון שיש לו אהבה גדולה לנאום. הוא מוכרח לנאום. השילטון מגביל את האפשרות של נאומים. לא כמו היום שחותר, כמובן, לולא היה מוכרח לשתוק ארבע שנים במחתרת, היה יותר טוב. אבל הוא מוכרח לפצות את עצמו על ארבע השנים שהפסיד.

את הסיסמה "בגין לשילטון!" המצאתי אני. המצאתי אותה באמריקה. הזמנתי אותו לאמריקה בסוף 1948. לפני הבחירות לכנסת הראשונה. הסיסמה שאני נתתי: "בואו לפגוש את ראש-הממשלה הבא של ישראל."

לפי הערכת המיטטרטה, יצאנו לקראתו בניו-יורק מיליון אנשים. עוד לא היה דבר כזה. אירגנתי מסיבה בשבילו בוואלדורף אסטוריה. הקמנו ועד מיוחד לקבלת פניו.

מסיבה — זה אוכל, וזה נאומי-ברכה, להלל ולשבח את הגיבור, ואחר-כך נאום-התשובה, בירכו אותו 9-8 אנשים מכובדים מאד. תחת לדבר עשרים דקות, חצי שעה, בגין דיבר שעות, ודיבר רע מאד. ביגלל סיבה שאיני יודע אותה עד היום, מיקד את הנאום במילים We Whipped the British. הוא השתמש במילה זו — Whipped עשרות פעמים, עד כדי כך שאנשים קמו והתחילו ללכת הביתה. וסוף הנאום היה לפני אולם חצוי ריק. זה היה מבין מאד.

אחרי הנאום אמרתי לו מה שאני חושב על זה. אמרתי לו שהיה צריך לדבר במובנים היסטוריים, על שיתרו העם מאימפריאליזם, בהכללות, הוא ישב ושמע, ואמר שהוא מצטער שהנאום לא היה טוב, ובקצת אירוניה אמר: אני אשתדל להבא אשפר את כישרוני הרטוריה.

בניגוד לז'בוטינסקי, שהיה תמיד מתוח מאד לפני נאום, כי היה צריך לזכור מה רצה להגיד, הרי בגין תמיד בטרנס אחרי הנאום. ז'בוטינסקי לא אחרי הנאום, הכל נגמר אצל ז'בוטינסקי, והוא היה מתלוצץ ומתבדר. ביחסים ביני וביני בגין אחרי המחתרת — אגב, אני אירגנתי את תנועת החרות, הייתי המארגן והמזכיר הכללי — הקושי שלי היה שכאשר נכנסתי לחדר שלו, היה (המשך בעמוד 50)

מרדכי עם איש-השנה תשל"ז
„העכבר הוליד הר“

אמרתי שאני לא מבין, אך נראה שהקהל היהודי בפולין לא רק מבין, אלא גם אוהב. אז אמר באירוניה: „אתה ענית יפה מאד.“

הוא אף לא חשב שאם הוא יתפטר מתפקיד ראש בית"ר, יהיה בגין יורשו. פעם נסענו ברכבת בפולין, בי 1937. דיברנו על זה. הוא אמר: פרופס יהיה ראש בית"ר. או שאמנה אותו, או שאשאיר את זה בצוואה.

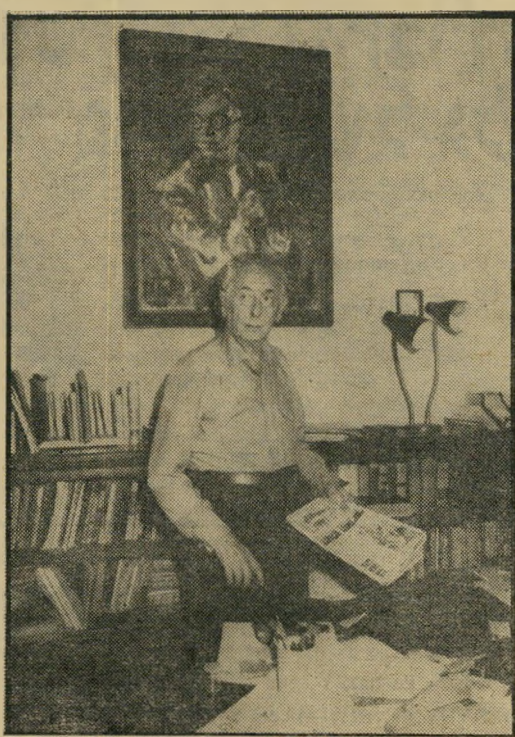
אני לא הייתי חסיד של פרופס.

אשר לכתבה על איש-השנה בגין: כשרואים את הספר הזה — והרי זה ספר — יוצאים עם ההרגשה שבגין הוא איש גדול. לדעתי הוא איש קטן, עם כמה תכונות חיוביות מאד. אולם בסופו של דבר, הוא בא מיהופיץ (עיר פולנית דיימונית), הוא עבר דרך ארוכה מאד, וסגר את המעגל וחזר ליהופיץ.

יש לו שתי סגולות, אחת מהן נשגבה מאד, והעולם הזה כתב על זה. הוא עשה את הכל כדי למנוע מילחמת אחים. ולא רק בזמן הסוון, כי אם גם במימקים אחרים. הסגולה השניה היא שהוא נאמן בלי-סייג, ולא חשוב מה תהינה התוצאות, לעיקרון אחד: שלמות חצי המולדת. ומי שאומר שהוא יעשה ויתורים בשטח זה, טועה.

אולם אצלו זה יותר מעיקרון, אצלו, כמו אצל גוש-אמונים ואחרים, והכי עבודת-אלילים. זה בניגוד למסורת של הדת היהודית, אם יש איוה תוכן לדת היהודית, הרי זה ההתמרדות נגד עבודת אלילים, וזו כוללת את האמונה בקדושה של אדמה.

אומרים שבגין הוא יורשו של ז'בוטינסקי. כימעת ככה התכונות הוא התייך ממנו. הוא האפיקורס של תורת ז'בוטינסקי. ארתור שיק הצביר אמר שיש טעם לזכות ברכי מנהיג, וזאת לעמוד בדרך. אני בטוח שבגין עומד בדרך של ז'בוטינסקי.

מרדכי לפני תמונת ז'בוטינסקי
„הוא התחרט על דחיית אוגנדה“

כיב אחד, ואפילו לא המכריע, של הפוליטיקה. הוא שאל מבחינה מוסרית-אסתטית: איזו גבורה יש בזה, ששני גברים מתחפשים כערכיות, לוקחים כדי-חלב, הולכים לי שוק ערבי ומשאירים ושם את הכדים, ואחר-כך ילדים ונשים עמים באוויר? הא שאל: איזו גבורה יש בזה? זהו מה ישאצ"ל עשה ב-1938.

אולם בסופו של דבר הוא ראה את הלכריה-רוחות בי תנועה, הנכנע, והוא נתן לזה הסבר, ואמר שכל עוד כבדי שי ארץ-ישראל אינם פתוחים ליהודים, אין הם צריכים להיות פתוחים לערבים.

הציונות של ז'בוטינסקי היתה הומאניטית רית, כלי מיסטיקה.

הוא ראה שליחודי מיוחד-אירופה אין סיכוי לחיים נור-מליים. הוא היה בטוח כי המצב שלהם יוסיף להתדרדר, וכי יקרו דברים קטסטרופליים, אך לא שואה. הוא לא האמין בשואה, אפילו ב-1940. הוא חשב שמבחינה מע"הית — ואד ורק מבחינה מעשית — ארץ-ישראל מתאימה יותר מארצות אחרות. הוא קרא להן פאסה-מורגאנה לנד, אך לא מבחינה מיסטית, פאראנואידית.

ז'בוטינסקי נפגש עם הרצל לראשונה כשהרצל הפסיק את הנאום שלו בקונגרס השישי, בשנת 1903. הרצל שאל את אחד הצירים: „מה זה, מה הוא אומר?“ במיקרה היה אותו הציר דווקא ד"ר חיים וייצמן, שהיה אז ראש סיעת שנקראה „הדמוקרטית“. ז'בוטינסקי רצה להצטרף לסייעה זו, וכשכנס לחדר שאל אם הוא מפריע. וייצמן אמר לו שהוא מפריע. אחר-כך, במליאה, כשהרצל שאל את וייצמן מה הוא אומר, זה ענה לו בקיצור: „קוואטש!“ (שטויות). אז ניגש אליו הרצל ואמר, בגרמנית: „איירה צייט איז אום!“ (הזמן שלך נגמר). אלה היו המילים הראשונות והאחרונות שזכה ז'בוטינסקי לשמוע מפיו של הרצל. ואחד הצירים הגרמניים תרגם את הדברים: „רד מכאן, אחרת נסלק אותך!“ הוא ירד, מבלי שיסיים את נאומו.

ז'בוטינסקי הוסיף: „הבנתי שתפקידי בקונגרס הזה

האמונה בקדושה של אדמה היא עבודת-אלילים

הוא לשתוק ולהסתכל, וכך עשיתי. הייתי במיעוט שהציביע נגד אוגנדה, ויחד עם אומריה-לאו יצאתי מן האולם. אולם בעצמי ותמתי על המניע הנסתר בעומקי נישמתי, שהכרעתי להצביע נגד, למרות מה שאמרתי לבחורי, שום אהבה רומנטית לארץ-ישראל לא היתה לי אז. אינני בטוח אם יש לי כזאת גם עתה.“ זה נכתב כעבור שנים רבות.

ב-1938 היה ז'בוטינסקי בדרום-אפריקה, וחזר ללונדון, במטוס טס מעל לאוגנדה, או למערב קניה, הטריטוריה שעליה דובר. הוא אמר שהוא הרגיש בליבו כאב גדול, אף על פי שאסור להגיד את זה, אף על פי שזה „אנספיקאבל“ (לא ניתן להיאמר). „היו לי ספקות אם עשינו נכון שדחתנו את אוגנדה על הסף.“

בספר האחרון שלו, שנכתב ממש על סף מותו, חזית המילחמה של עם ישראל, הוא כותב על מדינה יהודית, ול-חילופין על „פרי פלסטין“, מעניין שבתירגום הרשמי, של ייבין, בכל פעם, שכתב ז'בוטינסקי „פרי פלסטין“ (פלס טין חופשית) נאמר: „מדינה יהודית.“

בתווך שני הוא לא היה בעד מדינה יהודית, אלא ארץ-ישראל מבחינה ארית-מדינה. הוא אמר: רוב יהודים שמתכוונ רוב של ארץ. אחד. יהודי אחד יותר. אולם מה תהיה המדינה? בספר האחרון שכתב, הוא אמר שבמקום להסביר בתיאוריה, אנו כותב פיוטה של חזקה של מדינה. בחזקה זה מיווג של מדינה רבי-אומית, נספון חדש ליצירת חברה חדשה של שני עמים. איש עדיין לא חקר את זה.

בחוקה שכתב יש כל מה שאפשר להעלות על הדעת מבחינת שיוויון-זכויות של הפרט, של הכלל, של הקה"ל. יש שם ערובות מבחינה טכנית. אם הנשיא של המדינה יהיה ערבי, ראש-הממשלה יהיה יהודי, ולהיפך. **תאר לעצמך את בגין, שישכחם לכך שהמדך חוספין יהיה המדך של ארץ-ישראל השלמה!**

ז'בוטינסקי לא העריך את בגין, וזאת אהב אותו.

אני זוכר שב-1934 הוא שאל אותי: מה אתה חושב על בגין בתור גואם? אמרתי לו: אני לא יכול להביע דיעה, כי מעולם לא שמעתי אותו. אז אמר: לא צריך, אני אעשה לך נאום של בגין, וחיקה אותו בצורה פרקסיטית מאד, באידיש. הוא שאל אותי אם אני מבין את זה.

זאת היתה השיטה שנקטה עליידי אצ"ל בסוף שנות ה-30, לפני בואו של מנחם בגין ארצה.